

Sygn. akt III AUa 835/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lipca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Krzysztof Szewczak (spr.)
Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 14 lipca 2021 r. w Lublinie

sprawy H. K. z udziałem jej następców prawnych: J. K., M. K., P. K., E. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 22 czerwca 2020 r. sygn. akt IV U 1034/19

oddala apelację.

III AUa 835/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 maja 2019 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na podstawie art. 151 § 2 w związku z art. 146 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego odmówił H. K. uchylecia decyzji z dnia 20 maja 2013 r. o przyznaniu emerytury i stwierdził, że wydanie jej nastąpiło z naruszeniem prawa.

W odwołaniu od tej decyzji H. K., powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r., domagała się ponownego ustalenia wysokości emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wnosił o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W toku postępowania przed Sądem Okręgowym – w dniu 29 lipca 2019 r. – zmarła ubezpieczona H. K.. Zawieszono w związku z tym zdarzeniem postępowanie Sąd I instancji podjął z udziałem następców prawnych zmarłej H. K.: J. K., E. S., M. K. i P. K..

Wyrokiem z dnia 22 czerwca 2020 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach zmienił zaskarżoną decyzję oraz decyzję z dnia 20 maja 2013 r. o przyznaniu emerytury poprzez ustalenie wysokości emerytury H. K. na dzień 1 kwietnia 2013 r. w kwocie 1 772,16 zł brutto miesięcznie.

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd I instancji ustalił, że H. K., urodzona w dniu (...), wystąpiła w dniu 3 stycznia 2008 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z wnioskiem o emeryturę. Decyzją z dnia 12 lutego 2008 r. organ rentowy na podstawie art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyznał H. K. emeryturę od dnia (...) r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

W dniu 8 kwietnia 2013 r. ubezpieczona wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. Organ rentowy decyzją z dnia 20 maja 2013 r. przyznał H. K. emeryturę na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od dnia 1 kwietnia 2013 r., tj. od miesiąca, w którym został zgłoszony wniosek o emeryturę. Wysokość emerytury została obliczona według zasad określonych w art. 25 i 26 ostatnio powołanej ustawy, w tym zgodnie z obowiązującym wówczas przepisem art. 25 ust. 1b tej ustawy, stanowiącym, że podstawę obliczenia emerytury pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot emerytur przyznanych na podstawie art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wysokość emerytury na dzień 1 kwietnia 2013 r. została ustalona na kwotę 1 261,19 zł brutto miesięcznie.

W dniu 8 kwietnia 2019 r. ubezpieczona skierowała do organu rentowego wniosek o wznowienie postępowania i ponowne ustalenie wysokości emerytury w powszechnym wieku emerytalnym w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r., P 20/16.

Organ rentowy po rozpatrzeniu tego wniosku, postanowieniem z dnia 10 maja 2019 r. na podstawie art. 149 § 1 i 2 k.p.a. wznowił postępowanie zakończone decyzją z dnia 20 maja 2013 r. o przyznaniu emerytury, a następnie zaskarżoną decyzją z dnia 10 maja 2019 r., powołując się na upływ 5 lat od doręczenia decyzji z dnia 20 maja 2013 r., na podstawie art. 151 § 2 k.p.a. w związku z art. 146 § 1 k.p.a. odmówił H. K. uchylecia decyzji z dnia 20 maja 2013 r. i stwierdził wydanie tej ostatniej decyzji z naruszeniem prawa.

Sąd Okręgowy powołał się dalej na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r., P 20/16, w którym Trybunał stwierdził, że przepis art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stanowiący podstawę obliczenia emerytury H. K., w zakresie w jakim dotyczy urodzonych w (...) r. kobiet, które przed dniem 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd I instancji dalej podniósł, że organ rentowy odmawiając uchylecia decyzji z dnia 20 maja 2013 r. w części dotyczącej ustalenia wysokości emerytury ubezpieczonej powołał się na przepis art. 146 § 1 k.p.a., który stanowi, że uchylecie decyzji z przyczyny określonej w art. 145a k.p.a. nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia decyzji upłynęło 5 lat, przy czym nie wskazał, w jaki sposób ustalił, że od doręczenia H. K. decyzji z dnia 20 maja 2013 r. upłynęło 5 lat. Z akt emerytalnych wynika, że ta ostatnia decyzja została przekazana do wysłania do ubezpieczonej w dniu 21 maja 2013 r. Brak jest natomiast zwrotnego potwierdzenia odbioru tej decyzji, które pozwoliłoby na ustalenie daty doręczenia jej adresatce. Nieudowodnione jest więc twierdzenie organu rentowego, że od doręczenia ubezpieczonej decyzji z dnia 20 maja 2013 r. upłynęło 5 lat. Sąd Okręgowy podkreślił, iż zgodnie z art. 71a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. 2019 r., poz. 300), w razie sporu ciężar dowodu doręczenia pisma lub decyzji (a co za tym idzie również daty doręczenia) spoczywa na ZUS.

Wniosek ubezpieczonej o wznowienie postępowania i ponowne ustalenie wysokości emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, zdaniem Sądu Okręgowego, winien być oceniony na podstawie art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd I instancji zacytował następnie treść art. 114 ust. 1 pkt 1 tej ustawy. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r. stwierdzający niezgodność z Konstytucją RP przepisu ostatnio powołanej ustawy, na podstawie którego ustalono wysokość emerytury ubezpieczonej, zadaniem Sądu Okręgowego,

może być uznany za nową okoliczność ujawnioną po wydaniu decyzji o przyznaniu emerytury, ale istniejącą przed wydaniem tej decyzji, ponieważ zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny przepis ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych był niezgodny z Konstytucją od chwili jego uchwalenia.

Mając na uwadze te wszystkie okoliczności, a nadto obliczenie wysokości emerytury ubezpieczonej dokonane z pominięciem w/w niekonstytucyjnego przepisu, przedstawione w projekcie decyzji organu rentowego (k. 37), Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i poprzedzającą ją decyzję z dnia 20 maja 2013 r. poprzez ustalenie wysokości emerytury ubezpieczonej na dzień 1 kwietnia 2013 r. w kwocie 1 772,16 zł, a więc wyższej od ustalonej pierwotnie w decyzji z dnia 20 maja 2013 r. w kwocie 1 261,19 zł.

Apelację od tego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.. Zaskarżając wyrok Sądu I instancji w całości, apelant zarzucił mu:

1/ naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na wydane orzeczenie, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że nieudowodnione jest twierdzenie organu rentowego, iż od doręczenia decyzji przyznającej emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym upłynęło 5 lat, podczas gdy ubezpieczona nie kwestionowała daty doręczenia tej decyzji i faktu, że od jej doręczenia upłynął okres 5 lat;

2/ naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

a/ art. 71a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. 2019 r., poz. 300) w związku z § 3 i załącznikiem nr 1 rozporządzenia Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 29 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków wykonywania usług powszechnych przez operatora wyznaczonego (Dz.U. 2013 r., poz. 545) poprzez ich niezastosowanie i nieustalenie daty doręczenia decyzji przyznającej emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym, tj. 5 dni od daty nadania (wysłania) decyzji, wobec niekwestionowania przez ubezpieczoną okoliczności doręczenia tejże decyzji;

b/ art. 66 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 145a § 1 i 2 k.p.a. i art. 146 § 1 k.p.a. poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że ustawowy 5-letni termin do uchylenia (zmiany) decyzji w ramach wznowienia postępowania administracyjnego nie ma zastosowania, albowiem w sposób niekorzystny kształtują sytuację ubezpieczonych (kobiet urodzonych w 1953 r.) w stosunku do tych, które po ustaleniu prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym odwołały się do sądu i mają dwa razy dłuższy termin na uchylenie (zmianę) niekorzystnego rozstrzygnięcia (art. 408 k.p.c.);

c/ art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2018 r., poz. 1270) poprzez jego zastosowanie i przyjęcie jako podstawę prawną do zmiany wysokości emerytury ubezpieczonej.

W konsekwencji tych zarzutów apelant wnosil o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zostały w niej przedstawione zarzuty skutkujące zmianą lub uchyleniem zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne, zarówno poczynione przez Sąd i instancji ustalenia faktyczne, jak i rozważania prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, czyniąc je, stosownie do art. 387 § 2¹ k.p.c., podstawą własnego rozstrzygnięcia, wobec czego zbędne jest ponowne ich przedstawianie.

We wstępie do dalszych rozważań należy zauważyć, że w związku z wejściem w życie z dniem 10 lipca 2020 r. ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.

2020 r., poz. 1222) postępowanie w sprawie niniejszej uległo zawieszeniu z mocy prawa do czasu wydania przez organ rentowy decyzji na podstawie art. 194j ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W piśmie procesowym z dnia 23 kwietnia 2021 r. (k. 99) organ rentowy poinformował, że nie została wydana decyzja w trybie ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2020 r., poz. 1222). Apelant podniósł przy tym, że H. K. zmarła w dniu (...) r., a więc przed nadejściem terminu wydania decyzji ponownie ustalającej wysokość emerytury w trybie art. 194j ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zdaniem organu rentowego, oznacza to, że nie ma podstaw do przyjęcia, iż w dacie zgonu zmarłej przysługiwało świadczenie w nowej wysokości.

W związku z uznaniem przez organ rentowy, że nie ma podstaw do wydania decyzji w trybie art. 194j ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd Apelacyjny stwierdził, iż zawieszenie postępowania w sprawie niniejszej ustało z mocy prawa.

Stanowisko przedstawione w powołanym wyżej piśmie procesowym z dnia 23 kwietnia 2021 r. organ rentowy wywodził z treści art. 194i ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który stanowi, że do ustalenia podstawy obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ubezpieczonego urodzonego w 1953 r., nie stosuje się przepisu art. 25 ust. 1b, jeżeli wniosek o przyznanie tej emerytury zgłosi w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2020 r., poz. 1222), pod warunkiem że prawo do emerytury przed osiągnięciem wieku emerytalnego ma ustalone na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 r.

Stanowiska apelanta przedstawionego w piśmie procesowym z dnia 23 kwietnia 2021 r., zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie można uznać za prawidłowe, ponieważ określony w art. 194i ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych 6-miesięczny termin do złożenia wniosku o przyznanie emerytury, która zostanie obliczona z pominięciem art. 25 ust. 1b ostatnio powołanej ustawy, w okolicznościach sprawy niniejszej nie ma zastosowania. Stosownie bowiem do art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2020 r., poz. 1222) w pozostałych przypadkach [w których postępowanie zostało wszczęte wskutek wznowienia postępowania i nie zakończyło się zaspokojeniem roszczeń w całości] ponowne ustalenie wysokości emerytury na podstawie art. 194j ustawy zmienianej w art. 1 [tj. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych] następuje z urzędu po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. W tym miejscu należy przypomnieć, że postępowanie w sprawie niniejszej zostało wszczęte postanowieniem organu rentowego z dnia 10 maja 2019 r., którym zostało wznowione postępowanie w sprawie zakończonej decyzją z dnia 20 maja 2013 r. o przyznaniu emerytury w powszechnym wieku emerytalnym. Zgodnie więc z ostatnio powołanym przepisem art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2020 r., poz. 1222), organ rentowy był zobowiązany do wydania z urzędu decyzji ponownie ustalającej wysokość emerytury H. K. na podstawie art. 194j ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgon H. K. w dniu (...) r., wbrew odmiennemu zapatrywaniu apelanta wyrażonemu w powołanym wyżej piśmie procesowym z dnia 23 kwietnia 2021 r., nie stanowił przeszkody do wydania takiej decyzji, bowiem postępowanie w sprawie niniejszej toczyło się z udziałem następców prawnych zmarłej ubezpieczonej: męża J. K. oraz dzieci: E. S., M. K. i P. K.. Znajduje to oparcie w treści art. 136 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Niewydanie decyzji, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie może uzasadniać potraktowania H. K., a właściwie jej następców prawnych, w sposób odmienny od potraktowania innych kobiet urodzonych w 1953 r., które skorzystały z dobrodziejstwa ponownego ustalenia wysokości emerytury z pominięciem z art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Pozostawałoby to w rażącej sprzeczności z zasadą równości przewidzianą w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. W związku z tym należało jedynie sprawdzić, czy wysokość emerytury przyznanej H. K. decyzją z dnia 20 maja 2013 r. została ponownie ustalona w zaskarżonym wyroku z pominięciem art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W wykonaniu zarządzenia z

dnia 6 marca 2020 r. (k. 29) organ rentowy przedstawił Sądowi Okręgowemu projekt decyzji o ponownym ustaleniu wysokości emerytury H. K. na dzień 1 kwietnia 2013 r., tj. na dzień, od którego świadczenie to zostało przyznane (projekt decyzji – k. 37). W tym projekcie decyzji do ustalenia podstawy obliczenia emerytury organ rentowy nie zastosował przepisu art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Obliczona w ten sposób emerytura na dzień 1 kwietnia 2013 r. wyniosła 1 772,16 zł i była znacznie korzystniejsza od wysokości emerytury ustalonej w decyzji z dnia 20 maja 2013 r. (1 261,19 zł).

Co prawda w zaskarżonym wyroku, jak słusznie zauważył apelant, nie została wskazana data początkowa wypłaty emerytury ponownie ustalonej, a nadto nie zostały uwzględnione kolejne zmiany wysokości tego świadczenia oraz nie orzeczono o wypłacie wyrównania za okres od dnia 1 kwietnia 2013 r. (data podjęcia wypłaty emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) do dnia (...) r. (data zgonu H. K.), to należało stwierdzić, że roszczenie H. K. o ponowne ustalenie wysokości emerytury przyznanej decyzją z dnia 20 maja 2013 r., z pominięciem niekonstytucyjnego przepisu art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zostało zaspokojone.

Odnosząc się do zarzutów przedstawionych w apelacji, należało stwierdzić, że po wejściu w życie ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2020 r., poz. 1222) nie mogły być one uznane za trafne i w związku z tym nie mogły uzasadniać wniosku apelacji o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania.

Zaskarżony wyrok odpowiada więc prawu, a apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Z przedstawionych wyżej względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.